

RELIGION I KONFLIKT OG FORSONING - SUNN OG USUNN RELIGION

Emmauskonferansen 2013

Hildegunn M. T. Schuff

*Ansgar Teologiske Høgskole
og ABUP, Sørlandet sykehus*

Religion – kilde til konflikt eller ressurs for forsoning?

- ▣ Religion som konfliktmateriale
- ▣ Religionenes fredspotensiale
- ▣ 'Det helliges ambivalens'
- ▣ Når forsterker religion konflikter
– og når blir religion en fredsressurs?
- ▣ Når er religion usunt
 - ...for samfunnet?
 - ...for den enkelte?

Religion som konfliktmateriale

- ❑ Religion – et samfunnsproblem?
- ❑ Religiøse konflikter og fundamentalistiske terrorister
- ❑ Religion som skiller

Religionenes tale om fred

- ▣ "Salige er de som skaper fred, for de skal kalles Guds barn"
- *Jesus i Bergprekenen, Bibelen (Matt. 5,9)*
- ▣ "Dere som tror, søk hen til fred og harmoni alle sammen. Følg ikke i Satans fotspor. Han er deres erklærte fiende."
- *Koranen, sure 2, 208*
- ▣ "Bedre enn tusen hule ord, er ett ord som skaper fred."
- *Buddha*

Religionenes fredspotensiale

- ▣ Fredsbudskap i verdensreligionene
- ▣ Moralsk tyngde
- ▣ Religiøst motiverte fredsmeglere
- ▣ Brobygging mellom religiøse ledere
- ▣ Nettverk, kontakter, påvirkningsmulighet

Det helliges ambivalens

- ▣ Scott Appleby (2000): 'Det helliges ambivalens' – religion som tveegget sverd
- ▣ Religion kan være en sterk motiverende kraft – både i fredsbyggende og i konfliktskapende retning
- ▣ Konflikten forstørres fordi den forstås som kosmisk – og intensiveres fordi den ses i evighetsperspektiv
- ▣ Fredsarbeidet forstørres fordi det forstås som kosmisk – og intensiveres pga. evighetsperspektiv

Bakgrunn:

Forskningsprosjekt om forsoning

- ▣ Om forsoningspraksiser blant krigsflyktninger
- ▣ Intervjuer – et kvalitativt studie
 - 12 flyktninger med bakgrunn fra krig og folkemord
 - Fra Balkan og Great Lakes-regionen i Øst-Afrika
- ▣ Forsoning
 - En sosialpsykologisk tilnærming, med tverrfaglige referanser
 - Nærbilder – personlige erfaringer av forsoning
 - Analysert i lys av samfunnskonteksten

Religion i krigene etter Jugoslavia

- ▣ Religion som etnisk markør
 - Katolikker, ortodokse, muslimer
- ▣ Under borgerkrigen ble det mobilisert langs religiøse skillelinjer
- ▣ Religion et problem – tenker ikke på religion som en mulig ressurs i freds- og forsoningsprosessene
- ▣ Utbredt oppfatning om at religion ble misbrukt:
"Sann religion er ikke sånn – de som virkelig tror på Gud, lærer ikke barna sine å drepe"

Religion i konflikt og forsoning i Great Lakes-regionen

- ▣ Rwanda, Burundi og Kongo
- ▣ Kristendom er majoritetsreligionen – mange denominasjoner
- ▣ Rwanda: Afrikas ”mest kristne land”, men kirkene sviktet under folkemordet
- ▣ Det jobbes nå med en beklagelse/et forsoningsinitiativ fra kirkelederne i Rwanda
- ▣ Forsoningskommisjonen: Religiøse nettverk nøkkel
- ▣ Religion oppfattes som en ressurs for forsoning
- ▣ ”Når jeg leser i Bibelen, ser jeg at vi alle er Guds barn”
- ▣ ”Jeg har snakket mye med pastoren min, og har lært å tilgi i kirken”

Problem eller ressurs?

- ▣ Om religion fungerer som et problem eller en ressurs i konflikter og forsoningsprosesser, avhenger i stor grad av samfunnskonteksten
 - Finnes religiøse skillelinjer? Mobiliseres det langs religiøse linjer i konflikten?
 - ▣ Mer sannsynlig når det mangler andre klare kjennetegn for å skille gruppene fra hverandre (utseende, geografi)
 - Hvilken rolle inntar religiøse ledere i/etter konflikten? Maktbruk og maktmisbruk
 - Brukes fortellinger, temaer og prinsipper i religionens læregrunnlag brukes for å skape fred og forsoning – eller til å egge til strid mot annerledestroende?

Når er religion usunt – for et samfunn?

- ▣ Religion kan misbrukes – maktmisbruk og grensetrekking mellom grupper
- ▣ Sør-Afrika:
 - De hvites «apartheid-teologi»
 - ...og de svartes frigjøringssteologi
 - Den globale kirke kjempet mot apartheid
- ▣ Voldelig vs. ikkevoldelig religionsutøvelse
- ▣ Fundamentalistiske vs. moderate grupper (dialogvilje, ydmykhet og respekt)
- ▣ Religion kan gi ressurser til tilgivelse og forsoning – men press til det kan være skadelig

Når er religion usunt – for den enkelte?

- ▣ Igjen: Maktmisbruk fra autoritære ledere
- ▣ Ekskludering og isolering fra f.eks. familie
- ▣ 'Ambisiøse religiøse bevegelser' –
'High-Demand Groups'
 - Bevegelsens ideologi viktigere enn menneskene
 - Store ambisjoner og lydighetskrav, autoritært
 - Ikke rom for spørsmål
 - Streng oppdragelse, fysisk avstraffelse, negativt fokus
- ▣ Negativt, straffende gudsbilde kan senke livskvaliteten
- ▣ Ubalanse
 - Sosiale behov kanalisert inn i religiøse
 - Hvis åndelighet går på bekostning av å ta vare på kroppen
 - Hvis trosliv går på bekostning av relasjoner og fellesskap

TOTNING GÅR I KLOSTER

EN MUNK I HELVETE

JONHARALD.COM

ET ÆRLIG TALKSHOW

En tro som er både sann og sunn?

- ▣ Jesus sa ikke at han var «sunnheten», men «Sannheten»...
- ▣ En sunn tro snakker sant om mennesket (både storhet og svakhet) og sant om Gud
- ▣ 'Ærlighetsteologi' (Jens Petter Jørgensen)
- ▣ En tro som rommer hele livet – og hvor det er lov å spørre og undres
- ▣ En tro som er ydmyk for at Guds tanker er høyere enn våre tanker
- ▣ Trosfellesskap med andre – medvandrerere